

**PWYLLGOR CRAFFU'R GWASANAETHAU CYMDEITHASOL, TAI A
DIOGELWCH CYMUNEDOL**

**(CYFARFOD AML-LEOLIAD - SIAMBR Y CYNGOR PORT, TALBOT A
MICROSOFT TEAMS)**

Aelodau sy'n Bresennol:

Dydd Iau, 10 Tachwedd 2022

Cadeirydd:	Cynghorydd C.Galsworthy
Cynghorwyr:	O.S.Davies, J.Jones, A.R.Lockyer, A.Lodwig, P.D.Richards, M.Spooner a/ac D.Thomas
Swyddogion sy'n Bresennol:	Chele.Howard, J.Hodges, S.Waite, A.Jarrett, A.Thomas, V.Smith, K.Warren, S Bradshaw, S.McCluskie a/ac C.Plowman
Gwahoddedigion y Cabinet:	Cynghorwyr S.Harris a/ac A.Llewelyn
Arsylwyr:	Cynghorydd Angharad Rebecca Aubrey

1. **CYHOEDDIAD Y CADEIRYDD**

Croesawodd y Cadeirydd bawb i'r cyfarfod.

2. **DATGANIADAU O FUDDIANNAU**

Gwnaeth yr aelod canlynol ddatganiad o fudd ar ddechrau'r cyfarfod:

Y Cynghorydd Charlotte Galsworthy Parthed: Eitem 7 - Sefydlu
Fframwaith Cyfrifon a Reolir a
Chefnogi'r Gyflogres gan ei bod yn
Gynorthwyydd Personol (PA) i'w
mam.

3. **COFNODION Y CYFARFOD BLAENOROL**

Cymeradwywyd cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 11 Hydref 2022
fel cofnod gwir a chywir.

4. CRAFFU CYN PENDERFYNU

Dewisodd y pwyllgor graffu ar yr eitemau canlynol ar agenda Bwrdd y Cabinet:

Sefydlu Fframwaith Cyfrifon a Reolir a Chefnogi'r Gyflogres

Darparwyd adroddiad i'r Pwyllgor a oedd yn ceisio cymeradwyaeth i ymgymryd â phroses i sefydlu Fframwaith o ddarparwyr cymeradwy, a fyddai'n gallu cefnogi derbynyddion Taliadau Uniongyrchol yn briodol drwy weithgarwch Cyfrifon a Reolir a'r Gyflogres.

Gofynnodd yr Aelodau beth oedd yr amser aros presennol i newid cyfrifon o daliadau a reolir i daliadau uniongyrchol, neu i'r gwrthwyneb. Cadarnhawyd mai ychydig iawn o amser y mae hyn yn ei gymryd ac nad oedd yn broblem i swyddogion o fewn y Gyfarwyddiaeth. Soniodd Pennaeth y Gwasanaethau Oedolion fod y broblem gyda thaliadau uniongyrchol yn ymwneud â chael Cynorthwydd Personol (PA).

Gofynnwyd i swyddogion ddarparu gwybodaeth mewn perthynas â'r amserau aros presennol am asesiadau ar gyfer taliadau uniongyrchol, a pha mor hir y mae'n ei gymryd i ddod o hyd i CP a'i baru â defnyddiwr gwasanaeth. Nodwyd bod y gwasanaeth yn cyflawni'r asesiadau'n brydlon, ond roedd yn anodd darparu amserlen bendant o'r amserau aros. Hysbyswyd y Pwyllgor fod problem wrth geisio dod o hyd i CPau yn y lle cyntaf; roedd y sefyllfa'r un peth ar draws pob math o ofal, gan gynnwys gofal preswyl a gofal cartref. Ychwanegwyd bod rhan o'r oedi, os oedd oedi, yn ymwneud â gwiriadau'r Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd (GDG), rhoi hyfforddiant ar waith a lle'r oedd angen yswiriant.

Yn dilyn craffu, roedd y pwyllgor yn gefnogol o'r cynigion i'w hystyried gan Fwrdd y Cabinet

Caffael Fframwaith Gofal Cartref Arbenigol

Cyflwynodd y swyddogion adroddiad er mwyn i'r Aelodau ystyried rhoi cymeradwyaeth i ymgymryd â'r broses o sefydlu Fframwaith o ddarparwyr gofal cartref, a fyddai'n gallu darparu gofal cartref arbenigol yn briodol, a defnyddio'r Fframwaith hwn i brynu pecynnau gofal cartref arbenigol unigol.

Amlygodd yr adroddiad a ddosbarthwyd y bydd y fframwaith hwn yn cynnwys darparu gofal iechyd meddwl; gofynnodd yr Aelodau a oedd

hyn yn cynnwys y rheini â dementia. Esboniodd swyddogion fod gan y Gyfarwyddiaeth fframwaith arferol a oedd eisoes ar waith ar gyfer y grŵp oedran hŷn (dros 65 oed); defnyddiwyd y fframwaith hwn ar gyfer yr unigolion yn y grŵp oedran hwn a chanddynt eiddilwch sy'n gysylltiedig ag oedran, dementia a/neu anableddau.

Hysbyswyd yr Aelodau fod yr adroddiad o'u blaenau mewn perthynas â fframwaith arbenigol ychwanegol a fyddai'n berthnasol i grwpiau oedran gweithio, a phlant a phobl ifanc; bydd y fframwaith hwn yn cynorthwyo'r rheini ag anableddau dysgu ac iechyd meddwl, yn ogystal â darparu amrywiaeth o wasanaethau plant a phobl ifanc.

Manylwyd yn yr adroddiad a ddosbarthwyd fod nifer yr oedolion ag anghenion cymhleth sy'n derbyn gofal cartref arbenigol yn eu cartrefi eu hunain ar hyn o bryd yn gymharol isel; holodd yr Aelodau pam fod y niferoedd mor isel, a gofynnwyd a fyddai'r casgliad data ar ofal cartref yn gwella yn y dyfodol. Eglurodd swyddogion fod nifer bach o bobl ag anableddau dysgu ac iechyd meddwl sy'n derbyn gofal cartref yn eu cartrefi eu hunain ar hyn o bryd; mae llawer o bobl ag anableddau dysgu ac iechyd meddwl yn byw mewn llety byw â chymorth neu gartrefi gofal arbenigol, felly doedd y galw am ofal arbenigol yn y cartref ddim mor uchel.

Yn ogystal â'r uchod, soniwyd y byddai opsiynau ehangach ar gael i unigolion drwy ddatblygu'r fframwaith. Tynnodd swyddogion sylw at y ffaith eu bod ar hyn o bryd yn ceisio cefnogi a galluogi pobl i fyw ar eu pennau eu hunain yn eu cartrefi eu hunain gyda phecyn gofal yn y cartref; mae'r gwaith hwn yn rhan o'r gwaith arall roedd swyddogion yn mynd i'w wneud i hyrwyddo annibyniaeth.

Dywedodd swyddogion, pe bai'r fframwaith arbenigol yn ei le, y byddent yn gallu cael data gwell gan y byddai'r pecynnau'n mynd drwy'r fframwaith, a fyddai'n galluogi iddynt gasglu mwy o ddata.

Yn dilyn craffu, roedd y pwyllgor yn gefnogol o'r cynigion i'w hystyried gan Fwrdd y Cabinet.

Cynyddu ffioedd cartrefi gofal i bobl hŷn

Darparwyd adroddiad mewn perthynas â chynyddu ffioedd er mwyn cefnogi cynaliadwyedd gwasanaethau cartrefi gofal pobl hŷn yng Nghastell-nedd Port Talbot.

Cyfeiriodd yr Aelodau at y ffi gynyddol o £30 y pen, yr wythnos, a gofynnwyd a oedd swyddogion yn disgwyl i hyn newid oherwydd yr argyfwng costau byw presennol.

Cadarnhaodd Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol, Iechyd a Thai eu bod yn rhagweld y bydd angen cynyddu'r ffioedd yn y dyfodol; bydd hyn yn dibynnu ar ganlyniad yr ychydig fisoedd nesaf o ran yr argyfwng costau byw, ond roedd swyddogion yn parhau i adolygu hyn. Ychwanegwyd mai'r adroddiad hwn oedd y cam cyntaf mewn rhaglen cynyddu y bydd angen ei rhoi ar waith dros y blynyddoedd nesaf.

Darparwyd eglurder pellach gan fod y ffi gynyddol a fanylwyd yn yr adroddiad a ddisbarthwyd ar gyfer y flwyddyn ariannol bresennol. Nodwyd bod swyddogion wedi cynnal ymarfer i edrych ar lefelau'r ffioedd am y flwyddyn ariannol hon; fodd bynnag o ddechrau Ebrill 2022 hyd nawr, bu llawer o ffactorau na ellid fod wedi'u rhagweld, sydd wedi effeithio'n uniongyrchol ar ddichonoldeb ariannol cartrefi gofal. Yn dilyn hyn, eglurwyd bod swyddogion wedi ymgymryd â darn manwl o waith gyda'r sector cartrefi gofal er mwyn adolygu'r pwysau ariannol yr oeddent yn eu hwynebu; nodwyd bod angen £30 yn ychwanegol arnynt y flwyddyn ariannol hon i fod yn ddichonadwy. Ychwanegodd swyddogion eu bod yn ceisio nodi'r ffioedd y dylid eu codi ar gyfer y flwyddyn ariannol nesaf sef 2023/24 ar hyn o bryd; o ystyried y chwyddiant presennol, maen nhw'n disgwyl y bydd codiad sylweddol y flwyddyn ariannol nesaf.

Cyfeiriwyd at y ffioedd presennol a dalwyd i gartrefi gofal pobl hŷn; gofynnodd yr Aelodau am y gwahaniaeth bach rhwng yr hyn a dalwyd ar hyn o bryd i gartrefi gofal preswyl, a'r hyn a dalwyd ar hyn o bryd i gartrefi gofal nyrsio, o ystyried y gwahaniaeth yn y math o waith y maent yn ei wneud. Eglurodd swyddogion mai'r swm sydd yn yr adroddiad a ddisbarthwyd oedd y ffi y byddai'r cyngor yn ei thalu i gartrefi nyrsio; roedd hefyd ffi Ariannu Gofal Nyrsio (FNC) y mae'r Bwrdd Iechyd yn talu amdani, ar ben y swm a ddarperir gan y cyngor. Daethpwyd i'r casgliad bod y ffi gyffredinol am daliad cartref nyrsio yn uwch na'r swm hwnnw a nodwyd yn yr adroddiad a ddisbarthwyd; gan ei fod ond yn manylu ar y ffi gynyddol a'r swm y mae'r Gwasanaethau Cymdeithasol yn ei gyfrannu.

Cafwyd trafodaeth fer am y ffioedd y mae teuluoedd yn eu talu tuag at gartrefi gofal, a beth fyddai'n digwydd pe na bai teulu mewn sefyllfa i dalu'r taliadau ychwanegol wrth symud ymlaen. Cadarnhaodd Pennaeth y Gwasanaethau i Oedolion y cyfeirir at hyn fel taliad atodol drwy drydydd parti; roedd y rhan fwyaf o gartrefi gofal bellach yn codi ffi atodol, gyda'r cyfartaledd tua £65. Eglurwyd bod hyn o ganlyniad i gartrefi gofal yn honni nad oeddent yn cael eu talu ddigon i dalu'r costau; os nad oedd teuluoedd yn gallu fforddio talu hyn, a phan

roedd y gwasanaeth yn atgyfeirio pobl i gartrefi gofal, roedd y cyngor yn talu'r ffi atodol. Hysbyswyd yr Aelodau y gallai cynyddu ffioedd helpu i symud i ffwrdd o'r ffi atodol; O'r herwydd, ni fyddai'n rhaid i deuluoedd gyfrannu'n ariannol tuag at y cartref gofal.

Yn dilyn craffu, roedd y pwyllgor yn gefnogol o'r cynigion i'w hystyried gan Fwrdd y Cabinet.

5. **BLAENRAGLEN WAITH 2022-23**

Atgoffwyd yr Aelodau o'r sesiwn Sefydlu Aelodau'r Gwasanaethau i Oedolion a drefnwyd ar gyfer 17 Tachwedd 2022, ac amlygwyd pwysigrwydd mynd i'r sesiwn hon.

Nodwyd y Blaenraglen Waith.

6. **EITEMAU BRYD**

Ni dderbyniwyd unrhyw eitemau bryd.

7. **MYNEDIAD I GYFARFODYDD**

PENDERFYNWYD: yn unol ag Adran 100A (4) a (5) o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972, wahardd y cyhoedd o'r eitemau busnes canlynol a oedd yn debygol o gynnwys datganiadau posib o wybodaeth eithriedig, fel a ddiffinnir ym Mharagraff 14 Adran 4 o Atodlen 12A y Ddeddf uchod.

8. **CRAFFU EITEM/EITEMAU PREIFAT CYN PENDERFYNU**

Dewisodd y Pwyllgor graffu ar yr eitemau canlynol ar agenda Bwrdd y Cabinet:

Datblygu Gwasanaethau 'Camu i Fyny ac i Lawr'

Derbyniodd Aelodau adroddiad mewn perthynas â'r bwriad i ddatblygu Gwasanaethau Camu i Fyny ac i Lawr.

Yn dilyn craffu, roedd y pwyllgor yn gefnogol o'r cynigion i'w hystyried gan Fwrdd y Cabinet.

CADEIRYDD